

LİSANSÜSTÜ EĞİTİMDE 35. MADDE ve GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİNE YANSIMALARI

Merih Tekin BENDER*

ÖZET

Bu makalede 2547 sayılı kanunun 35. maddesinin güzel sanatlar alanında lisansüstü eğitime olan etkileri incelenmektedir. Bu maddeye dayalı olarak çok sayıda araştırma görevlisi, geçici görevlendirme ile büyük kentlerdeki üniversitelerde lisansüstü eğitimlerine devam etmektedirler. Uygulamanın, özellikle güzel sanatlar alanı için yararlı olduğu düşünülmektedir. Çünkü bu sayede gelişmiş kentin ve üniversitenin olanaklarından yararlanma fırsatı yakalayan gençler, kendilerini daha iyi yetiştirebilmekte algısal anlamda da zenginleşmektedirler. Ancak uygulamanın aksayan bazı yönleri bulunmaktadır. Bunlar içinde en öncelikli sorunlar olarak, üniversitelerin maddi koşullarındaki yetersizlikler ve araştırma görevlilerinin geçici görevlendirilmiş olmalarından ötürü maruz kaldıkları olumsuzluklar göze çarpmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü eğitim, güzel sanatlar, 2547 sayılı kanunun 35. maddesi, araştırma görevlisi, üniversite.

ABSTRACT

In this article, It has been studied the number 35 of the statute bearing the number 2547 with its effects over the post graduation for the fine art department. On the basis of this statute, many research assistants have been going on their post graduation charging with temporarily duty at the universities which are in the big cities. It has been thought that the application has been useful for fine art department. Because, with this application, young researchers who have sought chance to benefit from possibilities of fully developed city and university have educated themselves more effective and also made progress with regard to perception. Yet, there are some problems of this application. Among that problems, firstly material inadequacies of universities and being subjected to negativities by research assistants because of their temporarily duty have been conspicuous.

Keywords: Post graduation, fine art, the number 35 of the statute bearing the number 2547, research assistant, university.

GİRİŞ

Yaratıcı toplum yolunda ülkemizin çağdaş eğitim hedeflerine ulaşabilmesi için, üniversite eğitiminin ardından yapılacak lisansüstü eğitim büyük önem taşımaktadır. Lisansüstü eğitim ile gençlere, bağımsız araştırmalar yapabilmeye, bilimsel olayları derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorumlayabilmeye ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleyebilme yeteneği kazandırılması amaçlanmaktadır. Belirlenen amaçlara günümüzün uygulamalarıyla ulaşıp-ulaşılamayacağını tartışmak zorundayız.

Lisansüstü eğitimi baz alan böylesi bir sorgulamaya gidilirken, üniversitelerimizin akademik yapılanması göz

önüne alındığında, doğaldır ki aklımıza ilk gelen öğretim elemanları, araştırma görevlileri olacaktır. Üniversitelerin en genç ve dinamik elemanlarını temsil eden araştırma görevliliği, bir üniversitenin çekirdek kadrosudur, geleceğidir. Adı üzerine "potansiyel araştırma gücü" dür. Bu denli ciddi bir konuma sahip olan bu kadronun üzerinde uygulanacak her türlü eğitim politikasının, geleceğin üniversitelerinin kaderini belirleyeceği gözden kaçırılmamalıdır.

2547 sayılı kanunun 35. maddesi, öğretim elemanının yetiştirilmesi amacıyla başka bir üniversitede kadrosu ile birlikte geçici olarak görevlendirilmesini öngörmektedir. Bu madde başlangıçta uygulamaya konulduğunda, hem

* Merih Tekin BENDER, Araştırma Görevlisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Bölümü, Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı, merihbender@hotmail.com

araştırma görevlileri, hem de ilgili araştırma görevlisinin bağlı bulunduğu üniversitesi ve öğrenim görmek üzere görevlendirileceği üniversiteler arasında tepkilere neden olmuştur.

Halen yürürlükte olan 35. maddenin uygulanması sonucu olarak, gelişmekte olan üniversitelerden gelen ve sayıları sürekli artan yüzlerce araştırma görevlisi, lisansüstü eğitimlerine, kendi branşlarına göre bağlı oldukları enstitülerde devam etmektedirler. Ancak bu uygulamanın, günümüzdeki görünümü de değerlendirilerek, gelecekte ortaya çıkarabileceği tabloyu öngörecektir çalışmaları yapılması gereklidir. Ayrıca böyle bir çalışmanın, branşların farklı özellikleri göz önüne alınarak yürütülmesinde yarar olacağı kanısındayız. Bu düşünceler doğrultusunda, branşımız gereği, güzel sanatlar alanında 35. madde ile görevlendirilmesi yapılmış olan araştırma görevlilerinin artı ve eksileriyle lisansüstü eğitimleri, bildirimizin içeriğini oluşturmaktadır.

Güzel Sanatlar Eğitiminde 35. Madde: Bu uygulama güzel sanatlar bölümü araştırma görevlileri açısından, belki de diğer tüm branşlardan fazla önem taşımakta, ciddi kazanımlar getirmektedir. Çünkü sanat, sanatçının bireysel kimliğinin zenginliği ile gelişen, beslenen bir olgudur. Dolayısıyla, sanatçının görsel dünyasının zenginleşip, algı sınırlarını zorlayacak kapasiteye ulaşabilmesi, onun içinde yaşadığı ortamla paralel olarak gerçekleşecektir. Bunu sağlayabilmek için, sergilere, sinemaya, tiyatroya, konserlere gitmeli, yeni ifade olanaklarını izleyebileceği etkinliklere katılmalı, müzeleri dolaşmalı, kısacası büyük bir kentin havasını solumalı, kentin dokusuna bireysel olarak katılmalıdır. Uzaktan izleyerek değil, bir parçası olmalıdır kentin, yani yaşamalıdır. Hayal dünyasının, duyu dünyasının besinidir tüm bu saydıklarımız. Aksi takdirde köklerinden su alamayan bir bitkide olduğu gibi gelişemeyip kuruma riski vardır.

Sosyal ve fiziksel çevre, insan davranışlarını etkileme gücüne sahiptir. Barker ve Gump tarafından yapılan araştırmalar, aynı kişinin ya da belli bir grubun farklı çevrelerde farklı davranışlar sergilediğini ortaya çıkarmıştır. Sosyal ve fiziksel çevre ile kişilerin davranışları arasında bir takım paralellikler bulunması, çevre ile kişilerarası iletişim arasında da paralellik bulunduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca sosyometride ve psikodramada gerek fiziksel gerek sosyal çevre, insan duygularını ve davranışlarını etkileyen önemli birer faktör olarak kabul edilir (Barker and Gump 1964; Dökmen 2002). Bu yönüyle değerlendirildiğinde, duyguların yoğun yaşandığı sanat alanı için sosyal ve fiziksel çevrenin taşıdığı etki gücü daha anlaşılır bir hal alacaktır.

Sanatçı olmayanların çoğunlukla farkına varmadığı, ya da varsa da anlatabilme yeteneğinden yoksun olduğu şeyler vardır bir de. Çünkü yaşarken sindirir sanatçı yaşadıklarını. Bir çok insanın büyük bir sıradanlıkla izlediği şeyler, onun imge dünyasında anlamlı değerlere bürünür. Örne-

ğin tıka basa giden bir otobüsün içindeki kötü kokan kalabalık, herkesi rahatsız ederken, bakarsınız bir sanatçının yeni eserinin çıkış noktası olur. Buna benzer örnekleri büyük bir kent için pek çok şekilde çeşitlendirmek mümkün. Fakat asıl anlatmak istediğimiz, 35. madde uygulaması ile, küçük kentlerdeki üniversitelerde görevli olan güzel sanatlar bölümü araştırma görevlilerine, büyük kentin yukarıda sözünü ettiğimiz olanaklarından yararlanarak kendilerini geliştirme, büyük üniversitelerdeki değerli öğretim elemanlarından, sanatçılardan dersler alabilme, iki üniversite arasındaki benzer ve farklı uygulamaları kıyaslayarak, döndüklerinde donanımlı bir şekilde bağlı oldukları üniversitelere yeni bir kan getirebilme şansı verilmektedir. Hatta bir adım daha ileri giderek, bu araştırma görevlilerine, bir dönemin köy enstitüsü mezunlarına verilen misyona benzer bir misyon yüklenildiğini söyleyebiliriz. Hepimizin bildiği gibi bu enstitülerde çok yönlü bir eğitim ve bakış kazandırılan genç, dinamik öğretmenler, gitdikleri küçük köylerde donanımlarını tüm içtenlikleriyle öğrencilerine ve halka aktarmışlar, ciddi başarılar imza atmışlardır. Bu tür bir benzetme iddialı gibi görünse de, tümüyle hayal unsuru olmadığı da açıktır. 35. madde ile taşra üniversitelerinden gelen biz araştırma görevlileri, ancak burada edindiğimiz tecrübelerle, akademik ve sanatsal etkinliklere katılmamızla ve aldığımız lisansüstü eğitim yolu ile üniversiteler ve ortamlar arasındaki farkları sezebilmede, kazanımlarımızı değerlendirebilmekteyiz. Birikimlerimizi gideceğimiz üniversitelerde ve illerde yansıtabildiğimiz oranda, uygulamanın isabetini görme fırsatımız olacaktır. O zaman geldiğinde sanıyoruz ki yapılan yatırımların meyveleri toplanmaya başlanacaktır.

Bu uygulamanın isabetine dair bakış açımızı destekleyen bir diğer yaklaşımımız, grup faaliyetlerinin etki gücüne ilişkin olacaktır. Grup zekası diye bir şey olduğu fikri, bazı grupların diğerlerinden neden çok daha etkili olduğunu araştıran Yale'li psikolog Robert Sternberg ve lisansüstü öğrencisi Wendy Williams tarafından ortaya atılmıştır. Sonuçta insanlar grup halinde çalışmak üzere bir araya geldiklerinde, her biri (örneğin akıcı konuşma becerisi, yaratıcılık, empati ya da teknik uzmanlık gibi) bazı yetenekleri de beraberinde getirir. Bir grubun ürününü mükemmelleştiren en önemli etken, üyelerin tüm yeteneklerinden yararlanılmasını sağlayan bir iç uyumluluk halinin ne derece yaratılabildiğidir (Williams and Sternberg 1988; Goleman 1999). Yeniden 35. madde uygulamasına dönersek, bu sayede çeşitli üniversitelerden güzel sanatlar alanında lisansüstü eğitim almak üzere bireysel yetenekleriyle birlikte gelen çok sayıda araştırma görevlisinin etkili bir grup oluşturma şansı oldukça yüksektir. Böylesi bir grubun verimli ve uyumlu çalışması için gerekli fırsatlar kendilerine verildiğinde, sanıyoruz ki, ortaya çıkacak işler hem bireylerin kendileri hem de ilgili üniversiteler açısından tatmin edici olacaktır.

Yukarıda belirttiğimiz olumlu bakış açısı tümüyle gerçekleri yansıtmaktadır. Fakat bir de madalyonun diğer yüzünde yaşanan eksiklikler ve sorunlar bulunmaktadır. Bunlar arasında en temel gözlemimiz, 35. madde ile gelen araştırma görevlilerinin sayılarının çokluğunun lisansüstü eğitim veren üniversiteye yüklediği külfet ve onunla bağlantılı araştırma görevlilerine yansıyan sıkıntılara dairdir. Bu sıkıntılar arasında, çalışma odalarının yetersizliğine ilişkin eksikler ilk sırayı almaktadır. Enstitü ile bölümleri arasında gidip gelen, bırakın odayı, masası bile olmayan araştırma görevlisi arkadaşlarımız vardır. Kendilerine oda verilenler de, beşerli onarlı kalabalık gruplar halinde bu mekanları paylaşmakta, sakın bir çalışma ortamı bulamamaları bir yana, kişi sayısının 4 de 1 ine bile yetmeyecek, sınırlı sayıda olan bilgisayarlar önünde sıra bekleyen kişiler olarak, ciddi bir yükümlülüğü üstlenmeye çalışmaktadırlar: Araştırma yapmak!

Bir diğer sıkıntı da, aidiyet sorunu olarak karşımıza çıkar. Asıl kadrolarının bulunduğu üniversiteleri ile, lisansüstü eğitimleri boyunca iletişimleri kesilen araştırma görevlileri, günün birinde yeniden o üniversiteye dönecekleri bilincine sahiptirler. Ancak yaşadıkları süreçte, görevlendirildikleri üniversitelerin birer elemanı olarak çalışmakta olmalarına ve tüm özlük işlerinin bu üniversitelerce yürütülmesine rağmen, asıl kadrolarının burada olmayışından kaynaklanan, özellikle de üniversite imkanlarından yararlanma haklarında, ikincil konuma itilme davranışı ile karşılaşmaktadırlar. Böylesi haksız bir tavır, üniversiteyle kurulması beklenen uyumu, samimiyeti ve lisansüstü eğitimin kalitesini son derece olumsuz etkileyecek psikolojik faktörlerin oluşumuna sebebiyet vermektedir. Çünkü nereye ait olduğuna karar veremeyen, deyim yerinde ise, kendini iki arada bir derede kalmış hisseden kişinin çalışma veriminin moral değerleri ile birlikte düşmesi de kaçınılmazdır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Öğretim elemanının yetiştirilmesi amacıyla başka bir üniversitede kadrosu ile birlikte geçici olarak görevlendirilmesini öngören 2547 sayılı kanunun 35. maddesinin halen yürürlükte olmasının, güzel sanatlar alanı adına olumlu katkılar sağladığı inancındayız. Yalnız büyük üniversite ve şehrin olanakları ile yetişme fırsatı bulmanın da ötesinde, değişik üniversitelerin sanat alanlarından gelen kişilerin kültürel ve sanatsal alış verişlerinin de bireysel kimliklerine, yaptıkları ve yapacakları sanatsal etkinliklerine zenginlik katacak, bu kişilerin yeni bakış açılarına, geniş ufuklara yönelişlerine hizmet edecektir.

Ancak üniversitelerin, 35. madde ile görevlendirilmiş araştırma görevlilerine yabancı eleman gözü ile bakmalarına ve taşra üniversitelerinden gelmelerinden ötürü bu kişileri baştan önyargılarla karşılamalarına bir son vermesi gerekmektedir. Bu takdirde uygulamanın her iki tarafta-

ki ilgili üniversitelere de getireceği kazanımlardan üst düzeyde yararlanmak mümkün olacak, lisansüstü eğitimin kalitesi artacaktır. Dinamik, genç kadronun etkili bir şekilde yönlendirilmesi, kuşkusuz üniversitelere sosyal, sanatsal ve bilimsel anlamda canlılık getirecektir.

Maddi koşulların, 35. maddenin önünde bir engel konumunda olduğu açıktır. Bu eksikliklerin giderilmesi yolunda yapılacak süratli girişimlerin sonucunun, düşünülen maddi külfetin üstünde yüksek bir performansla üniversitelerimize geri dönebileceğinin göz önünde bulundurulmasını dileriz. Saygılarımızla.

KAYNAKÇA

- Baker, R. G. - Gump, P. V. (1964). *Big School, Small School*. CA: Stanford University.
- Dökmen, Üstün. (2002). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. 20. Basım. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Goleman, Daniel. (1999). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* Çev.: Banu Seçkin Yüksel. 11. basım. İstanbul: Varlık/ Bilim.
- Williams, Wendy- Sternberg, Robert. (1988). *“Group Intelligence: Why Some Groups Are Better Than Others.”* Intelligence.